

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003449

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 14-08-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №340 від 05.09.2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніколенко Ірина Анатоліївна

2. Iryna A. Nikolenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 016

Назва наукової спеціальності: Спеціальна освіта

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Спеціальна освіта

Дата захисту: 18-08-2025

Спеціальність за освітою: Управління навчальним закладом

Місце роботи здобувача: Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 791 Дарницького району м. Києва

Код за ЄДРПОУ: 41151336

Місцезнаходження: вул. Вишняківська, 8 Б, Київ, 02140, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10219

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.23, 14.29.01, 14.07.06

Тема дисертації:

1. Організаційно-методичні умови діяльності педагогічних працівників інклюзивних груп закладу дошкільної освіти
2. Organizational and methodological conditions of the activities of pedagogical workers of inclusive groups of a preschool educational institution

Реферат:

1. У дисертаційному дослідженні окреслено новий підхід до підвищення ефективності діяльності вихователів, асистентів вихователів закладів дошкільної освіти. Сучасний стан професійної діяльності вихователів, асистентів вихователів в умовах забезпечення доступності дошкільної освіти для всіх дітей, в тому числі з особливими освітніми потребами, потребує підвищення кваліфікації вихователів, асистентів вихователів. Актуальність полягає в організації навчання з підвищення фахової майстерності вихователів, асистентів вихователів для успішної професійної роботи в умовах нових освітніх євроінтеграційних орієнтирів спрямованих на організацію інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти. Проведено системний теоретичний аналіз наукової, загально-педагогічної, спеціальної психолого-педагогічної

літератури, вітчизняного та міжнародного досвіду з проблеми дослідження з позицій багатоаспектності, системного управління діяльністю, створення умов для підвищення ефективності діяльності вихователів, асистентів вихователів. Здійснено ґрунтовний аналіз чинного нормативно правового забезпечення щодо регулювання професійної діяльності вихователів, асистентів вихователів з позицій міжнародних стандартів, нової філософії розуміння інвалідності в аспекті соціальних чинників, з урахуванням сучасних освітніх викликів щодо організації інклюзивного навчання. Встановлено, взаємозв'язок нормативно-правового законодавства у сфері інклюзивної освіти в Україні з розробленням Програм з підвищення кваліфікації вихователів, асистентів вихователів в напрямках: формування мотивації на основі інклюзивних цінностей; використання нормативно-правового законодавства щодо регулювання власної професійної діяльності, написання ІПР; формування професійної взаємодії, професійної компетентності щодо організації інклюзивного навчання, створення інклюзивного освітнього середовища та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії дитини з ООП. Визначено особливості діяльності вихователя, асистента вихователя, зокрема: в основі професійної діяльності є інклюзивні цінності, що окреслює рівний доступ, підтримку, реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії дитини з ООП; діяльність організована в інклюзивному освітньому середовищі та регламентована Командою психолого-педагогічного супроводу (професійна взаємодія); скоординованість дій вихователя, асистента вихователя в реалізації індивідуальної освітньої траєкторії дитини з ООП; міждисциплінарний підхід, що включає обізнаність з корекційною, психолого-педагогічною, соціальною складовими освітньої роботи, на організацію процесів навчання, соціалізації, адаптації, інтеграції дитини з ООП; створення інклюзивного освітнього середовища для всіх дітей в групі, в тому числі з ООП та ін. Охарактеризовано риси професійної діяльності вихователя, асистента вихователя: 1) спільна діяльність; 2) спільні цілі; 3) спільна відповідальність; 4) спільна участь у прийнятті рішень; 5) чіткий розподіл функціональних обов'язків; 6) спільна взаємодія вихователя, асистента вихователя з корекційними педагогами; 7) уособлення своєї діяльності як частини цілого процесу; 8) робоча атмосфера побудована на інклюзивних цінностях. Виділено умовні рівні професійної діяльності в Команді супроводу: 1) рівень інклюзивної групи ЗДО; 2) рівень ЗДО; 3) міжвідомчий рівень (на рівні ІРЦ та ін.). Уточнено професійні дії вихователя, асистента вихователя в межах їх повноважень які спрямовані на підтримку дитини з ООП в умовах інклюзивного навчання та сприяють розв'язанню завдань під час професійної діяльності. Визначено, що професійна діяльність вихователя, асистента вихователя відбувається в інклюзивному освітньому середовищі ЗДО. З метою підвищення результативності методичних впливів на професійну діяльність вихователя, асистента вихователя здійснено структурування інклюзивного освітнього середовища, умовно виділено такі компонентами: 1) мотиваційно-ціннісний; 2) когнітивно-діяльнісний; 3) комунікативно-діяльнісний; 4) практично- діяльнісний. Така чотирьохкомпонентна структура підтверджена практичним досвідом та утворює цілісну систему якісного наповнення і функціонування безпечного інклюзивного освітнього середовища. На цій основі запропонована структурно-функціональна модель ефективності діяльності вихователя, асистента вихователя, яка, в свою чергою, виступає формувальним чинником для визначення організаційно-методичних умов їх діяльності. Визначено чотири організаційно-методичні умови діяльності вихователів, асистентів вихователів, зокрема: інклюзивні цінності; нормативно-правове забезпечення; професійна взаємодія, командна робота (на прикладі команди психолого-педагогічного супроводу); професійна компетентність.

2. The dissertation research outlines a new approach to increasing the effectiveness of the activities of educators, assistant educators of preschool educational institutions. The current state of professional activity of educators, assistant educators in the context of ensuring the accessibility of preschool education for all children, including those with special educational needs, requires advanced training of educators, assistant educators. The relevance lies in organizing training to improve the professional skills of educators and assistant educators for successful professional work in the context of new educational European integration guidelines aimed at organizing inclusive education in preschool educational institutions. A systematic theoretical analysis of scientific, general pedagogical, special psychological and pedagogical literature, domestic and international experience on the problem of research from the standpoint of multi-aspectivity, systemic management of activities, creation of conditions for

increasing the efficiency of the activities of educators, assistant educators. A thorough analysis of the current regulatory and legal framework for regulating the professional activities of educators, assistant educators from the standpoint of international standards, a new philosophy of understanding disability in terms of social factors, taking into account modern educational challenges regarding the organization of inclusive education. The relationship between regulatory and legal legislation in the field of inclusive education in Ukraine and the development of advanced training programs for educators and assistant educators in the following areas has been established: the formation of motivation based on inclusive values; the use of regulatory and legal legislation to regulate one's own professional activities, writing IPR; the formation of professional interaction, professional competence in organizing inclusive education, creating an inclusive educational environment and implementing an individual educational trajectory for a child with special educational needs. The features of the activities of educators, assistant educators are determined, in particular: the basis of professional activity is inclusive values, which outlines equal access, support, and implementation of the individual educational trajectory of a child with SEN; the activity is organized in an inclusive educational environment and regulated by the Psychological and Pedagogical Support Team (professional interaction); the coordination of the actions of the educators, assistant educators in implementing the individual educational trajectory of a child with SEN; an interdisciplinary approach, which outlines awareness of the correctional, psychological, pedagogical, and social components of educational work, the organization of the processes of learning, socialization, adaptation, and integration of a child with SEN; the creation of an inclusive educational environment for all children in the group, including those with SEN, etc. The features of the professional activity of educators, assistant educators are characterized: 1) joint activity; 2) common goals; 3) joint responsibility; 4) joint participation in decision-making; 5) clear distribution of functional responsibilities; 6) joint interaction of a teacher, teacher's assistant with correctional teachers; 7) personification of one's activity as part of the whole process; 8) the working atmosphere is built on inclusive values. The conditional levels of professional activity in the Support Team are highlighted: 1) the level of the inclusive group of the Special Educational Needs Assessment; 2) the level of the Special Educational Needs Assessment; 3) the interdepartmental level (at the level of the IRC, etc.). The professional actions of the educator and assistant educator, within the scope of their powers are specified, which are aimed at supporting a child with SEN in inclusive education and contributing to solving problems during professional activities. It has been determined that the professional activity of educator and assistant educator takes place in an inclusive educational environment of the special education system. In order to increase the effectiveness of methodological influences on the professional activity of educator and assistant educator, the structuring of the inclusive educational environment was carried out, conditionally highlighting the following components: 1) motivational and value; 2) cognitive and activity; 3) communicative and activity; 4) practical and activity. This four-component structure is confirmed by practical experience and forms a holistic system of high-quality content and functioning of a safe inclusive educational environment.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Фаерман О., Ніколенко І., Крупенина Н., Гошовський Я. Використання коуч-технологій у професійному саморозвитку фахівців соціономічної сфери (на прикладі підтримки сімей із дітьми з особливими освітніми потребами) // Journal for Educators, Teachers and Trainers. – 2022. – Т. 13, № 5. –

Режим доступу: <https://jett.labosfor.com/index.php/jett/article/view/1019/677>

- 2. Шостак О., Ніколенко І., Середя І., Пушкарьова Т., Потапюк Л. Формування інклюзивного підходу в навчанні дітей з особливими освітніми потребами (досвід України) // *Conhecimento & Diversidade*. – 2023. – Т. 15, № 38 (липень-вересень). – Режим доступу: https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/conhecimento_diversidade/article/view/11057
- 1. Ніколенко І., Організаційно-методичні умови ефективної діяльності вихователів та асистентів вихователів в інклюзивних групах закладу дошкільної освіти // *Педагогічна Академія: Наукові записки* – 2025. – № 16. – Режим доступу: <https://zenodo.org/records/15171785>
- 2. Ніколенко І. Організація інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти, розвиток професійних компетентностей вихователів, асистентів вихователів // *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. – 2025. – № 1(26). – С. 124–138. – DOI: 10.33189/epsn.v1i26.281. <https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/281>
- 3. Ніколенко І. Теоретико-методичне обґрунтування авторської програми підвищення кваліфікації вихователя, асистента вихователя щодо підвищення ефективності їх діяльності в закладі дошкільної освіти // *Особлива дитина: навчання і виховання*. – 2025. – № 118(2). – С. 52–70. – DOI: 10.33189/ectu.v118i2.230. https://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/230/202 <https://orcid.org/0000-0001-8713-8499>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Синьов Віктор Миколайович

2. Viktor M. Synov

Кваліфікація: д.мист., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8223-5919

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=5XnE6u8AAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ярмола Наталія Анатоліївна
2. Natalia A. Yarmola

Кваліфікація: к. пед. н., с.д., 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9374-5543

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=2rАНХAsAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлінського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нечипоренко Валентина Василівна
2. Valentyna V. Nechyporenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9183-442X

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57205676460>;
<https://scholar.google.com/citations?user=GwEqtkUAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" Запорізької обласної ради

Код за ЄДРПОУ: 22133718

Місцезнаходження: вул. Наукового містечка, буд. 59, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69017, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шульженко Діна Іванівна
2. Dina I. Shulzhenko

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8943-497X

Додаткова інформація: [https://www.webofscience.com/wos/author/record/B-4488-2018;](https://www.webofscience.com/wos/author/record/B-4488-2018)
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=oENg8YsAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Матющенко Ірина Миколаївна

2. Iryna M. Matushenko

Кваліфікація: к. пед. н., доцент, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0684-4154

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=en&user=zQMBf6gAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Руденко Лілія Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Руденко Лілія Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна